

Předkládací zpráva pro Parlament České republiky

Obecný úvod a zhodnocení vztahu se Spojenými státy americkými

Bilaterální spolupráce České republiky (ČR) a Spojených států amerických (USA) v oblasti obrany a bezpečnosti představuje významnou součást zahraniční politiky a spolupráce ČR. Tato spolupráce má mnoho podob a úrovní a probíhá též na multilaterální úrovni v rámci Organizace Severoatlantické smlouvy (NATO), kde jsou USA největším přispěvatelem k obraně Evropy, a tím též k obraně ČR.

Vzájemná bilaterální spolupráce je vyjádřena mj. množstvím sjednaných mezinárodních smluv v oblasti obrany a dalších smluvních dokumentů upravujících různé společné projekty. Obecný rámec vzájemné bilaterální spolupráce je upraven Memorandem o spolupráci v oblasti obranných a vojenských vztahů mezi Ministerstvem obrany ČR a Ministerstvem obrany USA, podepsaným ve Washingtonu dne 28. listopadu 1994. Následně byly sjednány různé smluvní dokumenty upravující spolupráci v oblastech např. ochrany utajovaných informací; výměny informací v oblasti výzkumu a vývoje; výměny inženýrů a výzkumných a vědeckých pracovníků; výzkumných, vývojových, testovacích a vyhodnocovacích aktivit; přidělování styčných důstojníků; a spolupráce v zahraničních operacích. ČR se též připojila k mnoha mnohostranným smluvním dokumentům v oblasti obrany, jejichž smluvní stranou jsou USA.

Současná ruská agrese na Ukrajině zcela rozbila bezpečnostní architekturu našeho regionu tak, jak jsme ji dosud znali, a vyžaduje proto výrazné posílení mezinárodní bezpečnostní spolupráce ČR. Vláda ČR musí na novou bezpečnostní situaci v Evropě a na ruskou hrozbu reagovat. Pro svou obranu a bezpečnost potřebuje ČR nástroje, které nové situaci odpovídají. K nim primárně patří i posílení bilaterální spolupráce s USA. V souvislosti s posilováním východního křídla NATO se proto ČR a USA shodly na potřebě sjednat Dohodu o spolupráci v oblasti obrany („Defense Cooperation Agreement – DCA“, dále jen „Dohoda“).

USA sjednávají obdobné mezinárodní dohody se všemi státy, kde působí ozbrojené síly (OS) USA. Nejedná se jen o spojence, ale i o další státy, jejichž bezpečnost je závislá na úzké spolupráci s USA. V posledních letech jsou sjednávány smlouvy zejména s členskými státy NATO v regionu střední a východní Evropy. Všechny členské státy NATO na východní hranici mají obdobnou mezinárodní smlouvu již sjednanou: Rumunsko (2005), Bulharsko (2006) Estonsko (2017), Lotyšsko (2017), Litva (2017), Maďarsko (2019), Polsko (2020) a naposledy i Slovensko, které smlouvu sjednalo v únoru 2022. Jednání probíhají v Dánsku a v nejbližší době budou zahájena též s Finskem a Švédskem, které v reakci na napadení Ukrajiny Ruskem požádaly o vstup do NATO.

Návrh textu Dohody byl české straně předán americkou stranou dne 1. dubna 2022 v návaznosti na jednání s USA na úrovni ministerstev obrany a zahraničních věcí dne 30. března 2022. Na jeho základě byla v souladu s článkem 8 Směrnice vlády pro sjednávání, vnitrostátní projednávání, provádění a ukončování platnosti mezinárodních smluv, schválené jejím usnesením č. 131 ze dne 11. února 2004, vypracována Směrnice pro jednání o Dohodě, která byla projednána se všemi ministerstvy a dalšími ústředními správními úřady a následně byla nad rámec výše uvedené směrnice vlády schválena vládou jejím usnesením ze dne 25. května 2022 č. 443/V.

Zásady smluvní úpravy obsažené ve Směrnici pro jednání o Dohodě byly tvořeny v době, kdy ještě nebyla česká strana obeznámena s účelem některých amerických návrhů a možnostmi jejich budoucího provádění. Navíc byly založeny na předpokladu, že americká strana bude stejně jako česká strana připravena využít ustanovení Dohody mezi ČR a USA o právním

postavení ozbrojených sil Spojených států přítomných na území ČR, podepsané v Londýně dne 19. září 2008. Tato ustanovení byla totiž během negociace v roce 2008 důkladně projednána a oboustranně akceptována. Tento předpoklad se však nepotvrdil, neboť americká strana vnímá současnou situaci a okolnosti sjednávání Dohody jako zásadně odlišné od okolností smlouvy z roku 2008, která byla sjednávána za úplně jiným a obsahově značně omezeným účelem, a jejíž ustanovení proto nelze do připravované Dohody převzít.

Z tohoto důvodu byla po dvou kolech vyjednávání textu Dohody usnesením vlády ze dne 27. října 2022 č. 902/V přijata změna Směrnice pro jednání o Dohodě. Zásady smluvní úpravy v původní směrnici se změnily v těchto oblastech: definice, bezpečnost dohodnutých zařízení a prostorů a ozbrojených sil USA, vstup a pobyt na území ČR, oprávnění, trestněprávní záležitosti, odpovědnost za škodu, daně, cla a jiné poplatky, podpůrné služby a závěrečná ustanovení.

Souhlasné stanovisko Spojených států amerických

Za účelem projednání textu Dohody navrženého americkou stranou se v Praze uskutečnila tři vyjednávací kola za účasti obou vyjednávacích týmů doplněná čtvrtým vedeným pomocí videokonference. První kolo jednání proběhlo ve dnech 9. – 10. června 2022, kdy vyjednávací týmy obou stran prošly celé znění návrhu Dohody a tam, kde to bylo možné, dohodly budoucí znění. Ostatní oblasti byly buď předmětem vzájemného vysvětlování, nebo byly odsunuty na program následných jednání.

Druhé kolo jednání se uskutečnilo ve dnech 21. – 23. září 2022. Jednání bylo rozděleno na tematické bloky věnované nejzávažnějším oblastem Dohody, kterými byly trestní jurisdikce, ochrana životního prostředí, daně a cla, zaměstnávání osob a řešení přestupků. To umožnilo věnovat těmto oblastem náležitou pozornost včetně detailní diskuze ohledně smyslu konkrétních ustanovení a možností jejich budoucího provádění v rámci ČR.

Třetí vyjednávací kolo ve dnech 3. a 4. listopadu 2022 bylo věnováno zbývajícím oblastem, které nebyly doposud uzavřeny. S výjimkou několika menších záležitostí byly tyto oblasti dohodnuty, včetně klíčových otázek úpravy daní a cel a trestní jurisdikce. Další věcné, jazykové a technické úpravy již byly provedeny distančně.

Dne 5. ledna 2023 proběhlo prostřednictvím videokonference čtvrté kolo vyjednávání, doplněné o další videokonferenci 12. ledna 2023. V jejich rámci byly projednávány zejména otázky zaměstnávání místních pracovníků, výměny informací a schvalování pobytu příslušníků ozbrojených sil USA v ČR podle článku 43 Ústavy ČR.

Americká strana se snaží pro působení svých ozbrojených sil na území členských států NATO získat jednotný režim, a vychází proto ze standardizovaného vzorového návrhu textu. V důsledku toho mají mezinárodní smlouvy o obranné spolupráci sjednané americkou stranou s partnery v NATO v posledních letech velmi podobné znění a v principech se neliší. To platí i pro Dohodu, při jejíž negociaci česká strana vycházela mimo jiné ze znění obdobných ustanovení již sjednaných mezinárodních smluv mezi USA a jejich partnery v rámci NATO.

Koncem února 2023 se strany shodly, že vyjednávání textu Dohody je ukončeno a že je možné přistoupit k jeho finálnímu schválení na obou stranách.

Stručná charakteristika závazků obsažených v Dohodě

Účelem Dohody je komplexně upravit právní postavení příslušníků ozbrojených sil (OS) USA v rámci případného plnění jejich úkolů na území ČR. Jde tedy primárně o tzv. statusovou

bilaterální mezinárodní smlouvu doplňující stávající úpravu podle Dohody mezi smluvními stranami Severoatlantické smlouvy o statutu jejich ozbrojených sil, sjednané v Londýně dne 19. června 1951 (publikována pod č. 1/2002 Sb.m.s., dále jen „NATO SOFA“). Platí tedy, že pokud není v Dohodě stanoveno jinak, použijí se ustanovení NATO SOFA.

Dohoda sama o sobě neposkytuje americkým vojákům oprávnění pobývat na území ČR. Jejich pobyt musí být schválen v souladu s čl. 43 Ústavy ČR.

Nyní k jednotlivým oblastem úpravy:

Preambule

Deklaruje odhodlání smluvních stran posílit obrannou a bezpečnostní spolupráci a též obranné kapacity a schopnosti, což může vést k pobytu příslušníků OS USA a je doprovázejících osob v ČR za současného zachování suverenity a stávajících mezinárodněprávních závazků smluvních stran. Zároveň preambule odkazuje na relevantní již sjednané mezinárodní smlouvy, a to jak bilaterální, tak multilaterální (Severoatlantická smlouva a NATO SOFA).

V preambuli je též odstavec věnovaný uznání smluvních stran, že pobyt příslušníků amerických ozbrojených sil na území ČR podléhá souhlasu ČR v souladu s Ústavou ČR a českým právem.

Článek 1 Rozsah a účel

Stanovuje účel Dohody a též vyjmenovává oblasti spolupráce smluvních stran, na které se budou smluvní strany jejím prostřednictvím zaměřovat. V rámci doplnění stávající úpravy NATO SOFA se Dohoda kromě jiného specificky zaměřuje na úpravu činnosti a přítomnosti dodavatelů USA na území ČR.

Článek 2 Definice

Definuje pojmy užívané Dohodou. Určité pojmy získávají význam odlišný od toho, jak jsou upraveny v NATO SOFA.

Článek 3 Přístup k dohodnutým zařízením a prostorům a jejich užívání

Účelem je upravit přístup příslušníků OS USA a dalších osob k zařízením a prostorům dohodnutým s českou smluvní stranou a jejich bezplatné užívání při plnění jejich úkolů na území ČR. Seznam zařízení a prostorů předem dohodnutých smluvními stranami je obsažen v Příloze A k Dohodě. K dohodnutým zařízením a prostorům bude mít personál obou smluvních stran společný přístup s výjimkou těch míst, která budou případně vyhrazena pro výlučné užívání americkými OS. Konkrétní podmínky takového přístupu a užívání budou dohodnuty výkonnými orgány, kterými jsou ministerstva obrany smluvních stran.

OS USA mohou v součinnosti s českými orgány provádět v dohodnutých zařízeních a prostorech výstavbu nebo stavební úpravy. Stavební činnosti v zařízeních a prostorech určených pro výlučné užívání OS USA budou prováděny na náklady americké smluvní strany, v zařízeních a prostorech určených pro společné užívání budou náklady rozděleny poměrným způsobem.

Článek 4 Umíst'ování obranného vybavení, zásob a materiálu

Na základě tohoto článku mohou OS USA při zachování suverenity, právních předpisů a mezinárodních závazků ČR dopravovat, umisťovat a skladovat na území ČR vybavení, zásoby a materiál pro účely obrany. O těchto činnostech budou OS USA předem informovat české orgány a též je s nimi konzultovat a koordinovat. K umístěnému materiálu budou mít OS USA, včetně jejich dodavatelů, volný přístup.

Článek 5 Vlastnictví majetku

Upravuje vlastnická práva k nemovitým a movitým věcem. U nemovitostí bude platit, že stávající nemovitosti využívané nebo upravované OS USA zůstanou majetkem ČR a ty nově postavené OS USA budou na ČR převedeny ve chvíli, kdy je již nebudou OS USA potřebovat. Veškeré movité věci dovezené nebo pořízené k využití OS USA a jejich dodavateli v rámci této Dohody zůstanou v jejich vlastnictví, dokud se nerozhodnou vzdát vlastnického práva k nim.

Článek 6 Bezpečnost

Stanovuje odpovědnost za zajišťování bezpečnosti a ochrany jak OS USA a jejich dodavatelů, tak jejich materiálu a informací na území ČR. Článek obsahuje zmocnění orgánů OS USA činit úkony k zajištění bezpečnosti a ochrany dohodnutých zařízení a prostorů. Provádění těchto úkonů bude koordinováno s příslušnými civilními a vojenskými orgány ČR. Odpovědnost za bezpečnost vně dohodnutých zařízení a prostorů má ČR.

Článek 7 Vstup, pobyt a opuštění území

Článek upravuje vlnění příslušníků OS USA, jejich civilní složky, závislých osob a dodavatelů jak z vízových a registračních povinností, tak z kontroly cizinců, platných na území ČR. Příslušníci OS USA budou toto vlnění prokazovat předložením vojenské identifikační karty a platného rozkazu k přesunu. Ostatní vlněné osoby předkládají platný cestovní pas a k němu buď identifikační kartu Ministerstva obrany USA, rozkaz k přesunu nebo pověření vydané americkými orgány.

Článek 8 Logistická podpora

Pokud to bude možné, bude ČR logistickou podporu OS USA poskytovat v souladu s Dohodou o akvizici a vzájemném poskytování služeb mezi vládou ČR zastoupenou MO ČR a vládou USA zastoupenou MO USA, podepsanou v Praze dne 14. ledna 2016 a ve Stuttgartu dne 2. února 2016 (publikována pod č. 15/2016 Sb.m.s.).

Článek 9 Motorová vozidla

Článek upravuje provoz jak služebních, tak soukromých motorových vozidel provozovaných příslušníky OS USA a dalšími osobami, včetně uznávání jejich registrací, kontrol a schválení udělených americkými vojenskými a civilními orgány ze strany českých orgánů.

Článek 10 Oprávnění

ČR bude podle tohoto článku uznávat oprávnění či povolení k provozu služebních vozidel, plavidel, či letadel OS USA a řidičská oprávnění k řízení soukromých osobních vozidel vydaná orgány USA. Orgány OS USA jsou povinny obeznámit držitele řidičských oprávnění vydaných USA s českými dopravními předpisy. ČR též nebude vyžadovat u příslušníků OS USA a jejich dodavatelů získávání českých odborných oprávnění ve vztahu k poskytování služeb na základě smluv s OS USA. Při jednání si obě strany potvrdily, že se toto ustanovení neaplikuje na nabývání, držení a nošení zbraní dodavateli.

Článek 11 Pohyb letadel, plavidel a vozidel

Účelem článku je upravit pohyb a provoz letadel, plavidel a vozidel provozovaných OS USA přímo nebo na základě smlouvy na území ČR, včetně úpravy poskytování služeb pro ně. Tento pohyb a provoz bude respektovat příslušná pravidla platná na území ČR.

Článek 12 Trestní jurisdikce a přestupky

Tento článek doplňuje ustanovení článku VII NATO SOFA upravující pravidla uplatňování trestní jurisdikce nad příslušníky cizích ozbrojených sil na území jiného členského státu NATO. Hlavním předmětem úpravy je přednostní právo na výkon trestní jurisdikce u činu spáchaného

příslušníkem OS USA mimo plnění služebních povinností. Česká strana tuto jurisdikci nad rámec NATO SOFA přenechává orgánům OS USA s tím, že v případech, které mají pro českou stranu zvláštní význam, může ČR toto přenechání odvolat.

V této souvislosti článek upravuje procesní záležitosti výše uvedených principů, včetně možnosti české strany vést trestní řízení do doby, než bude vyjasněno, který stát trestní jurisdikci v konkrétním případě vykoná.

Dále článek upravuje možnost vedení trestního řízení v nepřítomnosti stíhaného příslušníka OS USA a závislé osoby, způsob určování, zda byl určitý čin vykonán v rámci služebních povinností, a nakonec poslední odstavec upřesňuje jurisdikci ve vztahu k některým přestupkům, když stanovuje, že na ně může být přiměřeně uplatněn tento článek a článek VII NATO SOFA.

Článek 13 Omezení osobní svobody a přístup

Článek upravuje pravidla různých typů omezení osobní svobody, včetně vazby, příslušníků OS USA a závislých osob v rámci výkonu trestní jurisdikce nad nimi v ČR. Dále upravuje oprávnění orgánů USA mít k těmto osobám omezeným na osobní svobodě přístup a poskytovat jim nezbytnou podporu.

Článek 14 Kázeň

Opravňuje OS USA provádět opatření, včetně policejních, za účelem zachování kázně a pořádku u příslušníků OS USA. Tato opatření budou prováděna v rámci lokalit, kde se nacházejí, vně mohou být prováděna pouze v úzké součinnosti s českými orgány, které si zachovávají primární odpovědnost za veřejný pořádek na území ČR.

Článek 15 Nároky na náhradu škody

Článek doplňuje ustanovení článku VIII NATO SOFA týkající se řešení nároků na náhradu škody způsobených jedné ze smluvních stran v souvislosti s prováděním této Dohody a přítomností OS USA v ČR.

Článek 16 Osvobození od daně pro služební účely

Účelem článku je jasně vymezit rozsah osvobození OS USA pro služební účely od různých typů daní (zejména daň z přidané hodnoty a spotřební daň) platných v ČR, které vychází z NATO SOFA. Toto osvobození je platné též pro případy, kdy jiný subjekt (zejm. dodavatel) jedná jménem a ve prospěch OS USA na základě smlouvy (kontraktu), avšak pouze výlučně v souvislosti s poskytováním zboží a služeb pro OS USA na území ČR.

Dále článek obsahuje základní pravidla uplatňování těchto daňových osvobození, která mohou být podrobněji upravena prováděcím dokumentem mezi smluvními stranami. Formulace pravidel uplatňování osvobození vychází ze stávajícího systému v ČR, který upřednostňuje zpětná proplácení (vratky) již zaplacených daní na základě žádosti.

Článek 17 Osvobození od daně pro osobní účely

Cílem článku je potvrdit stávající osvobození od daní příslušníků OS USA včetně civilní složky týkající se jejich platů a hmotného majetku upravené v NATO SOFA. Dohoda tato pravidla zpřesňuje a rozšiřuje osvobození též na závislé osoby a ve specifickém případě i na dodavatele USA.

Článek 18 Dovoz a vývoz pro služební účely

Článek vychází z již existujícího osvobození dovozu a vývozu zboží pro služební účely OS USA od cel a obdobných poplatků podle NATO SOFA. Toto osvobození je dále specifikováno

zejména s ohledem na jasné vymezení rozsahu osvobozovaného zboží a s ohledem na jeho budoucí provádění.

Článek v odstavci 3 obsahuje kromě jiného odkaz na obyčejová práva svrchovaných států na svém území. Podle výkladu USA, které předmětné znění navrhly, umožňuje dotčené ustanovení české straně při provádění Dohody aplikaci pravidel v oblasti celních postupů včetně zohlednění povinností vyplývajících z jednotných pravidel celní unie Evropské unie.

Článek 19 Dovoz a vývoz pro osobní účely

Upravuje oprávnění příslušníků OS USA včetně civilní složky, závislých osob a dodavatelů USA dovážet pro svou osobní a domácí potřebu přesně specifikované zboží osvobozené od cel a obdobných poplatků. To se týká též vývozu a zpětného vývozu získaného nebo dovezeného zboží. Takové dovozy a vývozy však nesmí být zneužity pro obchodní účely.

Článek 20 Celní postupy

Článek stanovuje pravidla provádění celních prohlídek a odbavení vývozu a dovozu jak pro služební, tak osobní účely OS USA a osob je doprovázejících. Konkrétní postupy v této věci si smluvní strany dohodnou později s ohledem na konkrétní potřeby a situace.

Článek 21 Podpůrné činnosti v oblasti vojenské služby

Na základě tohoto článku budou OS USA moci zakládat a provozovat v ČR určité aktivity, které jsou nedílnou součástí jejich operací. Z tohoto důvodu nepodléhají v ČR zdanění a běžné kontrole českými orgány jako obdobné komerční aktivity. Jedná se zejména o činnosti mající za účel podporovat a vytvářet podmínky pro řádnou činnost amerického personálu a s ním vyslaných osob. Příklady takovýchto podpůrných činností a zařízení jsou uvedeny v textu Dohody.

Článek 22 Vojenské poštovní úřady

USA mohou na základě tohoto článku Dohody provozovat v ČR svůj vnitřní systém vojenské pošty.

Článek 23 Měna a směna

Na základě Dohody mohou USA kontrolovaně dovážet, distribuovat, používat a směňovat jakékoli měny a finanční nástroje v těchto měnách denominované.

Článek 24 Práce

OS USA a organizace provozující podpůrné činnosti v oblasti vojenské služby podle článků 21 a 22 Dohody budou moci v souladu s Dohodou zaměstnávat v ČR další osoby. Dohoda výslovně stanovuje výjimku z povinnosti disponovat pracovním povolením. Podmínky takového zaměstnávání budou v souladu s právními předpisy USA, avšak z důvodu zamezení narušení pracovního trhu ČR budou respektovat ustanovení pracovněprávních předpisů ČR, zejména co se týče mezd, podmínek bezpečnosti práce a pracovní doby. S ohledem na specifickou povahu zaměstnávání ozbrojenými silami cizího státu upravuje Dohoda možnost okamžitého ukončení takového zaměstnání z důvodů bezpečnosti, porušení povinností či jiných operačních požadavků OS USA.

Na závěr článku je konstatováno, že bez ohledu na jeho znění se USA nevzdávají svého postavení svrchovaného státu ve věci možných pracovněprávních sporů vyplývajících ze zaměstnávání podle této Dohody. Aby se možným sporům předešlo, mají smluvní strany povinnost upravit postupy takového zaměstnávání v prováděcím dokumentu.

Článek 25 Postupy zadávání zakázek

Účelem článku je upravit, že OS USA mají pro zabezpečení svých potřeb volnost zadávat v ČR zakázky dodavatelům a postupovat při tom v souladu s právními předpisy USA. Dohoda zde stanovuje, že v rámci této činnosti budou OS USA v proveditelném rozsahu usilovat o zapojení českých dodavatelů do svých zakázek.

Článek 26 Právní postavení dodavatelů

Článek upravuje zvláštní postavení dodavatelů USA (vyloučení jsou dodavatelé z ČR), které je potřebné pro zajištění odpovídajícího provádění smluv s OS USA. Za tímto účelem nebudou tyto dodavatelé (jak právnické, tak fyzické osoby) podléhat českým předpisům pro získávání zakázek nebo zaměstnávání, ani zdanění jejich příjmů či zisku, a to pouze výlučně v souvislosti s poskytováním zboží a služeb OS USA na území ČR.

Článek 27 Životní prostředí, veřejné zdraví a bezpečnost

Text článku obsahuje závazek stran provádět činnosti podle této Dohody s maximálním ohledem na životní prostředí, veřejné zdraví a bezpečnost v ČR. Za tímto účelem budou strany úzce spolupracovat při aplikaci svých právních úprav v těchto oblastech s důrazem na preventivní opatření a předcházení možným škodám.

Článek 28 Veřejné služby a spojení

Předmětem tohoto článku je jednak úprava případného poskytování nebo sdílení veřejných služeb OS USA v ČR a také úprava spolupráce stran ve využívání rádiového spektra ČR s důrazem na předcházení jeho možnému rušení.

Článek 29 Provádění a spory

V článku je soustředěna úprava záležitostí týkajících se provádění Dohody jako celku a též ustanovení o řešení sporů. Na základě požadavku USA byl smluvními stranami zařazen odstavec odkazující na skutečnost, že provádění jednotlivých činností podle Dohody je podmíněno finančními prostředky schválenými odpovědnými orgány. Dále bylo do tohoto článku na český návrh zařazeno ustanovení opravňující smluvní strany vyměňovat si při provádění této Dohody informace včetně osobních údajů za účelem posílení obranné a bezpečnostní spolupráce. Spory mezi smluvními stranami budou řešeny na nejnižší možné úrovni a v případě potřeby budou postoupeny k posouzení a řešení výkonným orgánům. Pokud výkonné orgány nebudou schopny spor vyřešit, bude postoupen ke konzultaci a řešení smluvním stranám. Spory nebudou předkládány k urovnání vnitrostátním soudům, mezinárodnímu soudu, tribunálu anebo podobnému orgánu, ani žádné jiné třetí straně.

Článek 30 Vstup v platnost, změny a doba platnosti

Tento článek obsahuje obvyklá závěrečná ustanovení mezinárodních smluv tzv. prezidentského typu. Dohoda vstoupí pro ČR v platnost třicátým dnem následujícím po výměně písemných oznámení mezi smluvními stranami, a to dnem pozdějšího oznámení, kterým se smluvní strany informují o tom, že každá z nich splnila své vnitrostátní postupy potřebné pro vstup Dohody v platnost. Z důvodu potřeby uzavření stabilního vztahu mezi smluvními stranami umožňujícího dlouhodobé obranné investice USA v ČR se strany dohodly, že Dohodu sjednají na počáteční dobu platnosti deseti let, po jejímž uplynutí zůstane Dohoda v platnosti, ale kterákoli strana ji bude moci ukončit písemnou výpovědí s jednoletou lhůtou.

Příloha A

Nedílnou součástí Dohody je též Příloha A, která obsahuje soupis zařízení a prostorů definovaných v čl. 2 odst. 7 Dohody. Jedná se o stávající vojenské objekty na území ČR. Jejich zařazení na tento soupis však neznamená jejich automatické využití ze strany OS USA.

K dojednané podobě Dohody lze konstatovat, že ačkoli česká smluvní strana od samotného počátku vyjednávání prosazovala přístup vedoucí k dostatečně podrobné úpravě důležitých závazků ČR, která by usnadnila budoucí provádění Dohody a zrychlila tak konkrétní spolupráci s OS USA, americká smluvní strana nebyla tento přístup s ohledem na potřebu sjednocení své smluvní základny v oblasti obranné spolupráce se svými evropskými spojenci ochotna akceptovat. Z tohoto důvodu má znění Dohody výrazně rámcovou podobu.

Informace o zajištění provádění Dohody

Dohoda bude prováděna primárně v gesci MO, které je podle jejího znění prováděcím orgánem. MO bude též koordinovat jak spolupráci s americkou smluvní stranou, tak součinnost s ostatními ministerstvy a ústředními správními úřady, v jejichž působnosti jsou závazky obsažené v Dohodě.

Provádění některých závazků České republiky vyplývajících z této Dohody si vyžádá nebo může vyžádat uzavření příslušných prováděcích dohod ve smyslu čl. 29 odst. 3, popř. přijetí vnitrostátních opatření, nebo i úpravu vnitrostátních právních předpisů. Ve věci implementace Dohody bude MO postupovat v součinnosti s odpovědnými rezorty a dalšími ústředními správními úřady.

Dopady provádění Dohody

Materiál se týká jednání o Dohodě, u níž bude převážná většina výdajů souvisejících s jejím prováděním hrazena z rozpočtové kapitoly Ministerstva obrany ČR, případně ostatních ministerstev, kterých se Dohoda týká, v rámci schváleného státního rozpočtu. Případné výdaje ze státního rozpočtu vyvolané aplikací Dohody uhradí dotčené organizační složky státu v rámci limitů stanovených zákonem o státním rozpočtu ČR na příslušný rozpočtový rok bez nároku na jejich dodatečné navyšování. Výdaje státního rozpočtu v rámci provádění Dohody mohou spočívat např. v poskytování logistické podpory OS USA ze strany Armády ČR. Naopak příjmy státního rozpočtu mohou být ovlivněny osvobozením od daní podle Dohody. Nepředpokládá se však, že půjde o závažný výpadek, neboť z výrazné části se jedná o osvobození pořízení zboží a služeb a příjmů, které by bez existence Dohody nevznikly.

Projednávaná Dohoda má dopad na ochranu životního prostředí v ČR. Přístup smluvních stran k této oblasti je součástí smluvní úpravy.

Materiál neporušuje zásadu zákazu diskriminace a netýká se rovnosti mužů a žen ani institutu rodiny. Projednávaná Dohoda může mít dopad na podnikatelské prostředí ČR. Přístup smluvních stran k této oblasti je součástí smluvní úpravy. OS USA budou v proveditelném rozsahu a v souladu s právními předpisy USA využívat českých dodavatelů zboží a služeb.

Soulad Dohody s českým a mezinárodním právem

Obsah Dohody je v souladu s ústavním pořádkem a ostatními součástmi právního řádu ČR, se závazky vyplývajících z členství ČR v EU a NATO, se závazky převzatými v rámci jiných platných mezinárodních smluv a s obecně uznávanými zásadami mezinárodního práva. Jelikož má Dohoda výrazně rámcovou podobu, provádění některých závazků české strany bude vyžadovat uzavření příslušných prováděcích dohod či přijetí nezbytných vnitrostátních opatření a úpravu vnitrostátních právních předpisů.

Odůvodnění kategorie Dohody

Vzhledem k tomu, že Dohoda upravuje práva a povinnosti osob, jakož i další věci vyhrazené zákonu, je v souladu s článkem 49 písm. a) a e) Ústavy ČR nezbytné sjednat Dohodu jako mezinárodní smlouvu tzv. prezidentské povahy. Jako prezidentská mezinárodní smlouva Dohoda vyžaduje, aby po jejím podpisu byly obě komory Parlamentu ČR požádány o souhlas s ratifikací. Následně bude prezident republiky požádán o podpis ratifikační listiny. Dohodu nelze vzhledem k jejímu obsahu předběžně provádět a její ustanovení budou podle článku 10 Ústavy ČR po jejím vstupu v platnost a její řádné publikaci ve Sbírce mezinárodních smluv přímo vykonatelná.

Návrh na sjednání Dohody byl zpracován a projednán v souladu s čl. 11 Směrnice vlády pro sjednávání, vnitrostátní projednávání, provádění a ukončování platnosti mezinárodních smluv schválené jejím usnesením ze dne 11. února 2004 č. 131, a čl. II odst. 1 Jednacího řádu vlády. Vláda ČR tento Návrh na sjednání schválila svým usnesením ze dne 26. dubna 2023 č. 294. Dohoda byla podepsána ve Washingtonu dne 23. května 2023.

Na základě čl. 63 Ústavy ČR podepíše prezident republiky po vyslovení souhlasu Parlamentem ČR souhlas s ratifikací Dohody. Dohoda vstoupí pro ČR v platnost třicátým dnem následujícím po výměně písemných oznámení mezi smluvními stranami, a to dnem pozdějšího oznámení, kterým se smluvní strany informují o tom, že každá z nich splnila své vnitrostátní postupy potřebné pro vstup Dohody v platnost.

Předseda vlády:

prof. PhDr. Petr Fiala, Ph.D., LL.M.
podepsáno elektronicky